

**Inventarizační průzkum lokality „Biocentrum Droždín“ z oboru
lepidopterologie - denní motýli**

Kód ZCHÚ: -

Řešitel:

SAGITTARIA - sdružení pro ochranu přírody střední Moravy,
občanské sdružení registrované MV ČR pod č.j. VSP/1-4865/91-R
Lipové náměstí 3, 783 36 Křelov
IČ: 41031547

Terénní průzkum byl proveden v období od 1. 6. 2010 do 7. 9. 2010

Zpracováno ke dni 20. 11. 2010

Zadání

Inventarizační průzkum denních motýlů byl zpracován v rámci průzkumů lokality „Biocentrum Droždín“, která představuje přírodně významné území v katastru Droždína.

Rozloha zkoumaného území

3,3 ha

Zdroj použité nomenklatury

Beneš J., Konvička M., Dvořák J., Fric Z., Havelda Z., Pavlíčko A., Vrabec V., Weidenhofer Z. (eds.) (2002). Motýli České republiky: Rozšíření a ochrana I, II. Společnost pro ochranu motýlů, Praha.

Metody

Terénní průzkum byl prováděn podle používané metodiky pro monitoring denních motýlů (Kolektiv 2009).

Údaje o motýlech na lokalitě tak byly získány během tří monitorovacích akcí uskutečněných v období od začátku června do začátku září, a to za dnů s příhodným počasím (jasno až polojasno, teplo, maximálně mírný vítr). Monitoring probíhal na celé ploše dané lokality. Území bylo systematicky procházeno a všichni pozorovaní motýli byli určováni buď přímo nebo po odlovení do entomologické sítky (po určení pak opětovně vypuštěny). Zároveň byla zaznamenávána početnost pozorovaných jedinců, aby bylo možné zhodnotit hrubý odhad velikosti populací jednotlivých vyskytujících se druhů.

Způsob preparace a místo uložení sběrů

Odchycení motýli byli po determinaci opět vypuštěni, nebyly prováděny sběry.

Databáze zjištěných jevů

Nálezová databáze ochrany přírody AOPK ČR

Stručná charakteristika přírodních poměrů zkoumaného území

Lokalita se nachází v nadmořské výšce přibližně 250 - 260 m na mírném svahu skoněném k západu na pomezí Hornomoravského úvalu a Nízkého Jeseníku. Leží v mírně teplé klimatické oblasti MT10. Území náleží k litovelskému bioregionu 1.12.

Jedná se o starý opuštěný sad a přilehlé území bývalých agrárních teras. Rostou zde původní ovocné dřeviny, zejména jabloně, hrušně, třešně a slivoně, dále je zde zastoupen ořešák královský, bez černý a trnka obecná. Vyskytují se zde mezofilní a subxerothermní trávníky s některými ohroženými druhy rostlin (svízel severní *Galium boreale*, úložník klasnatý *Pseudolysimachion spicatum* a růže galská *Rosa gallica*). V minulosti byly na lokalitě zjištěny i další ohrožené druhy rostlin, např. zvonek klubkatý (*Campanula glomerata*), sesel roční (*Seseli annuum*) a jetel alpínský (*Trifolium alpestre*). Navíc v jižní části je lokalita zamokřena. Území bylo dlouho neudržováno, nedocházelo k pravidelnému kosení bylinného patra a lokalita postupně zarůstala keři. I přesto však představovala stabilní přírodní prvek v intenzivně obhospodařované zemědělské krajině. V roce 2007 byla obnovena pravidelná péče o lokalitu, která je zajišťována Sdružením Sagittaria.

Výsledky

Při průzkumu v roce 2010 byl na lokalitě zjištěn výskyt 22 druhů denních motýlů (viz tab. 1).

Tab. 1: Přehled zjištěných druhů denních motýlů, jejich početnost na lokalitě, ohrožení v ČR a ochrana, vazba na biotop (viz níže).

Český název	Vědecký název	Ohrožení	Ochrana	Četnost	Biotop
Běláskovití - Pieridae					
Bělásek zelný	<i>Pieris brassicae</i> (Linnaeus, 1758)			5	U
Bělásek řepový	<i>Pieris rapae</i> (Linnaeus, 1758)			6	U
Bělásek řepkový	<i>Pieris napi</i> (Linnaeus, 1758)			6	U
Žluťásek řešetlákový	<i>Gonepteryx rhamni</i> (Linnaeus, 1758)			1	M2
Modráskovití - Lycaenidae					
Ohniváček černočárny	<i>Lycaena dispar</i> (Haworth, 1803)		SO	3	H
Modrásek štírovníkový	<i>Cupido argiades</i> (Pallas, 1771)			4	X1
Modrásek tmavohnědý	<i>Aricia agestis</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)			1	X1
Modrásek jehlicový	<i>Polyommatus icarus</i> (Rottemburg, 1775)			4	U
Babočkovití - Nymphalidae					
Babočka paví oko	<i>Inachis io</i> (Linnaeus, 1758)			2	U
Babočka kopřivová	<i>Aglais urticae</i> (Linnaeus, 1758)			1	U
Babočka admirál	<i>Vanessa atalanta</i> (Linnaeus, 1758)			3	U
Babočka bodláková	<i>Vanessa cardui</i> (Linnaeus, 1758)			1	U
Babočka sítkovaná	<i>Araschnia levana</i> (Linnaeus, 1758)			3	M2
Okáčovití - Satyrinae					
Okáč bojínkový	<i>Melanargia galathea</i> (Linnaeus, 1758)			5	M1
Okáč luční	<i>Maniola jurtina</i> (Linnaeus, 1758)			6	U
Okáč prosíčkový	<i>Aphantopus hyperanthus</i> (Linnaeus, 1758)			6	M1
Okáč poháňkový	<i>Coenonympha pamphilus</i> (Linnaeus, 1758)			6	U
Okáč třeslicový	<i>Coenonympha glycerion</i> (Borkhausen, 1788)			3	X2, H
Okáč zední	<i>Lasiommata megera</i> (Linnaeus, 1767)			1	U
Soumračníkovití - Hesperidae					
Soumračník metlicový	<i>Thymelicus sylvestris</i> (Poda, 1761)			5	M2
Vřetenuškovití - Zygaenidae					
Vřetenuška obecná	<i>Zygaena filipendulae</i> (Linnaeus, 1758)			4	M2, X2
Vřetenuška štírovníková	<i>Zygaena angelicae</i> (Ochsenheimer, 1808)			1	M1

V tabulce jsou použity následující symboly a zkratky:

Kategorie ohrožení druhu v ČR je v tabulce uvedena dle Červeného seznamu bezobratlých živočichů České republiky (Farkač a kol. 2005):

RE - druh pro území ČR vymizelý
CR - kriticky ohrožený
EN - ohrožený
VU - zranitelný
NT - téměř ohrožený

Kategorie ochrany druhu je zpracována podle zařazení druhu v příloze III vyhlášky č. 395/1992 Sb.:

KO – druh kriticky ohrožený
SO – druh silně ohrožený
O – druh ohrožený

Pozorovaná četnost druhu na lokalitě je uváděna podle používané semikvantitativní stupnice:

1 jedinec	„1“
2 jedinci	„2“
do pěti jedinců	„3“
do 10 jedinců	„4“
do 20 jedinců	„5“
do 100 jedinců	„6“
„stovky jedinců“	„7“
„tisíce jedinců“	„8“

Rozdělení biotopů, na které jsou druhy vázány, je převzato z Beneše a kol. (2002):

U – ubikvista: generalisté schopni žít na všech biotopech včetně ruderalů, agrocenóz a intravilánu obcí
M1 – mezofil-1: druhy žijící na otevřených biotopech, především na mezofilních loukách
M2 – mezofil-2: druhy preferující rozhraní lesních a lučních biotopů: lesní louky, paseky, světliny, lesní okraje, křovinné lemy apod.
M3 – mezofil-3: druhy žijící v lesních biotopech
X1 – xertermofil-1: druhy žijící na otevřených xerothermních biotopech, převážně na krátkostébelných stepních trávnících a skalních stepích
X2 – xertermofil-2: druhy žijící na křovinatých stepích a lesostepích (druhy zarůstajících suchých trávníků, teplomilných lemů, teplomilných křovin a rozvolněných xerothermních lesů)
H – hygofil - druhy žijící na podmáčených loukách a slatiništích (eutrofních mokřadech)
T – tyrfofil: druhy oligotrofních mokřadů, a to jak tyrfobiontní (žijící pouze na rašeliništích), tak i tyrfofilní druhy (preferující rašeliniště)
A – alpský druh: druhy vysokohorských biotopů nad hranicí lesa

Největší část zjištěných druhů motýlů patří mezi ubikvisty, tedy druhy s širokou ekologickou valencí (bělásci, většina baboček, někteří okáči). Tyto druhy díky nevyhraněným nárokům na prostředí a schopnosti žít i v člověkem silně ovlivněných biotopech včetně intravilánu obcí či agrocenóz patří obecně mezi běžné, všude se vyskytující druhy.

Menší skupinu tvoří druhy, které preferují mezofilní biotopy, a to buď otevřené biotopy, především mezofilní louky (okáč bojínkový, okáč prosíčkový, vřetenuška štírovníková), nebo druhy vázané na rozhraní lesních a lučních biotopů - okraje luk, paseky, ale i křovinaté lemy,

okraje lesa, remízky apod. (žluťásek řešetlákový, babočka síťkovaná, soumračník metlicový). I druhy z této skupiny patří mezi relativně běžné taxony a nejsou zatím ohroženy.

Pouze malá část zjištěných druhů je vázána na jiné typy biotopů a patří k méně častým taxonům. Mezi významnější druhy z hlediska ochrany přírody lze zařadit některé druhy z čeledi modráskovitých. Ohniváček černočárny patří mezi druhy vázané původně na dnes již relativně vzácné podmáčené louky a slatiniště a díky tomu byl také zařazen mezi zvláště chráněné druhy. V poslední době však došlo k nárůstu početnosti a expanzi rozšíření tohoto druhu, který osídluje nově také stanoviště degradovaných vlhčích luk a ruderalní biotopy, na kterých se šíří širokolisté šťovíky. Další druhy, modrásek štírovníkový a modrásek tmavohnědý, patří k xerotermofilním druhům vázaným na teplá otevřená stanoviště, zejména krátkostébelné stepní trávníky a skalní stepi.

Diskuze:

Denní motýli patří mezi poměrně dobře známé skupiny hmyzu se značným bioindikačním významem. Proto byli vybráni pro monitoring lokality jako reprezentativní skupina bezobratlých živočichů.

Ačkoliv na lokalitě nebyly zatím zjištěni motýli patřící k vzácným či opravdu ohroženým druhům, výskyt druhů s různou biotopovou preferencí a výskyt některých druhů vázaných na xerotermní či jiné méně časté biotopy svědčí o cennosti a rozmanitosti dané lokality. Ta sice hostí stále ještě poměrně málo ohrožené druhy, ale v rámci převážně zemědělské a urbánní krajiny patří k cenným refugiím s výskytem mizejících přírodních biotopů. Navíc, pokud bude zajištěna dlouhodobá cílená péče o toto území, měla by lokalita získat na významu a budou zde určitě nalezeny i další druhy motýlů či jiných živočichů a rostlin.

Závěry:

Složení společenstva denních motýlů odpovídá charakteru lokality, na které se vyskytují různé druhy biotopů včetně těch vzácnějších a mizejících (starý sad, výslunné loučky, podmáčená místa, lesní a křovinné okraje), avšak kvůli dlouhodobé absenci péče o vyskytující se biotopy byly tyto částečně degradovány a po obnově péče před několika lety probíhá jejich obnova velice pozvolna. Převažují zde proto druhy obecně se vyskytující, běžné, které jsou doplněny několika málo méně častými druhy.

Složení společenstva motýlů na lokalitě napovídá, že je zde mnohem větší potenciál, co se týče rozvoje přírodních biotopů, a že je nutné pokračovat v péči o dané území, případně zajistit možnost výskytu motýlů i na dalších podobných ploškách v blízkém okolí, což by zajistilo existenci dostatečně velké metapopulace a přežití cenných druhů motýlů, ale i dalších živočichů.

Literatura:

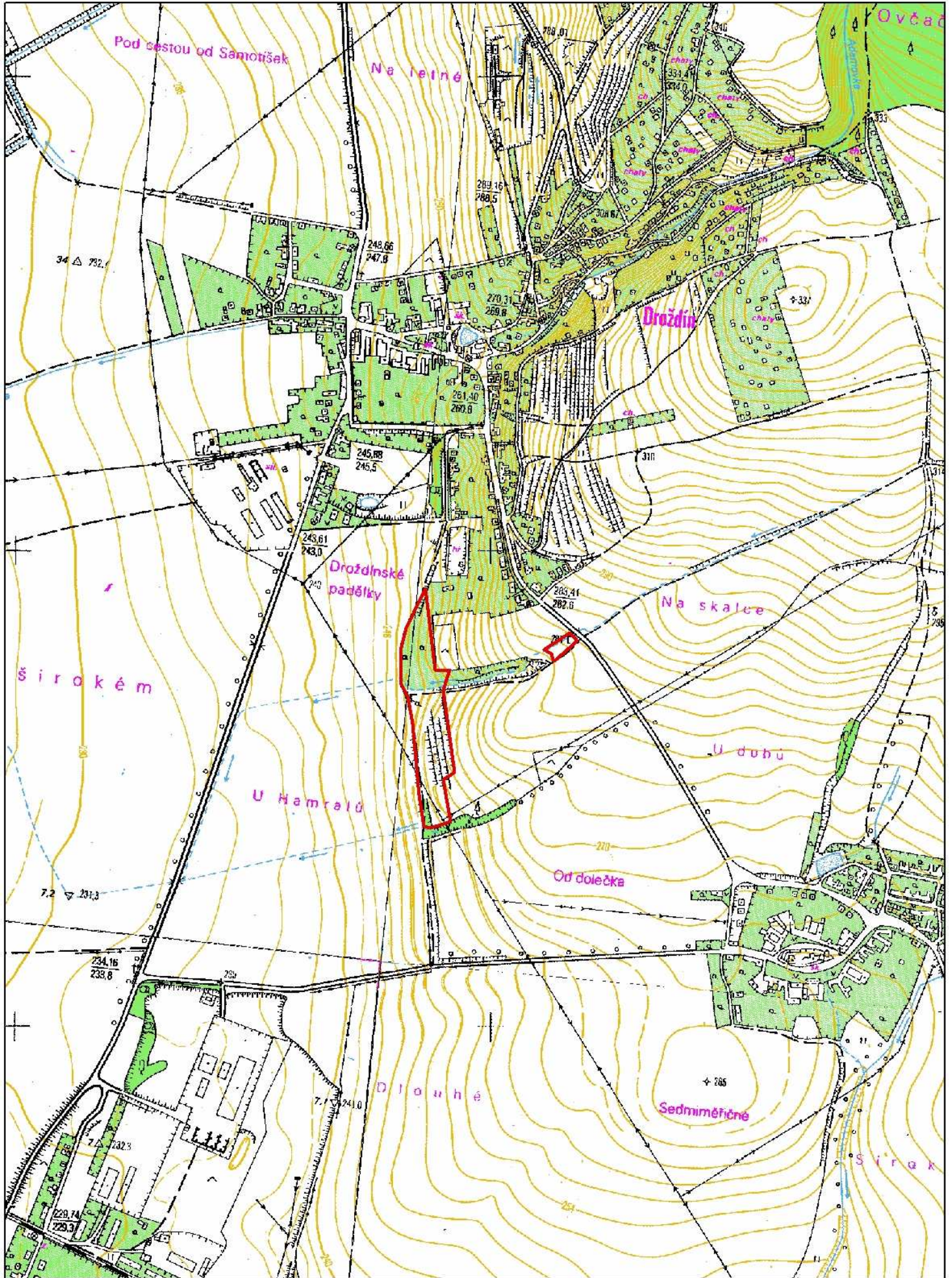
Beneš J., Konvička M., Dvořák J., Fric Z., Havelda Z., Pavlíčko A., Vrabec V., Weidenhofer Z. (eds.) (2002). Motýli České republiky: Rozšíření a ochrana I, II. Společnost pro ochranu motýlů, Praha.

Farkač J., Král D. & Škorpík M. (eds.) (2005): Červený seznam ohrožených druhů České republiky: Bezobratlí. AOPK ČR, Praha.

Kolektiv (2009): Metodika inventarizačních průzkumů maloplošných zvláště chráněných území. AOPK ČR, Praha. <http://www.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=3060>

Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha 1: Mapa - vymezení zkoumaného území

1:10 000

0 100 200 400 metrů

Příloha 2: Fotodokumentace

Seznam fotografií

číslo snímku	jméno autora	datum	klíčová slova	rozměr	lokality
1	Michal Krátký	20100604	krajina; louka	10x15	Droždín
2	Michal Krátký	20100604	krajina; sad	10x15	Droždín

Obr. 1: Pohled na typické luční stanoviště na lokalitě (jižní část lokality – louky mezi terasami), v pozadí starý sad

Obr. 2: Interiér starého sadu (severní část lokality)

